

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Voorwoord

De tekst die volgt werd door de heer Kamigaito na zijn vertrek uit België geschreven. Hij stelde deze voor aan een literaire jury in de regio Hida (Japan), die hem met de eerste prijs beloonde.

Het is geen verslag, maar een fictief verhaal waarin Karate niet het hoofdthema is maar een mogelijkheid om een nieuwe wereld te ontdekken.

Met het personage Sawada Yasuhiko vermengt de heer Kamigaito fictie met herinneringen aan zijn tweede reis naar Burundi. Eind 1982 keerde hij naar Burundi terug, nadat hij er tussen eind 1981 en begin 1982 twee maanden verbleef.

Slechts weinigen van ons weten of vermoeden het, maar mijnheer Kamigaito had niet alleen een grondige kennis maar ook een talent voor de Japanse taal. De omvang van zijn literaire cultuur verbaasde mij vaak zonder dat het abstract of academisch aanvoelde. Hij beleefde zijn leven in literaire termen en lectuur verhelderde zijn leven.

Zijn verhaal " **Geschreven vanuit Bujumbura** " zal regelmatig verschijnen op de website www.wado-kamigaito-ryu.be die door Xavier Wispenninckx werd opgezet. De Nederlandse en Duitse vertaling worden respectievelijk door Peter Keijers en Andréas Peil onder handen genomen.

Uiteraard zijn uw meningen en vragen welkom.

Jean-Maurice Huard

回教寺院の風景

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 1

Wanneer kwam Afrika in mijn leven? vraagt Yasuhiko Sawada zich af.

Zijn vliegtuig verliet Brussel in het midden van de nacht om tegen de ochtend Afrika te bereiken en om acht uur 's ochtends in Nairobi, Kenia, te landen. Hij herinnert zich hoe hij geamuseerd uit het raam keek of er een leeuw of een zebra te bespeuren was.

Al het luchthavenpersoneel was blank, maar toen de deur openging, dansten vijf of zes zwarte bedienden het vliegtuig in. Hun vormeloze broeken toonden hun dunne enkels. Met lange dweilen begonnen ze het interieur van het vliegtuig te poetsen.

Was dat het moment dat Afrika onder zijn vel kroop?

Een uur later aankomst in Kigali, Rwanda, waar hij ongeveer een uur moest wachten in een ruimte die op een kazerne leek . Er waren zwarten, blanken en Aziaten, werkelijk een staal van de mensheid. Het omringend grasland kon eender waar zijn maakte dat zich niet helemaal ontheemd voelde. Aan de wand gaf een klok een rare tijd aan. Even verder stonden afbeeldingen van leeuwen en krokodillen naast de foto van een knappe man in uniform, vermoedelijk de president van het land.

Was het toen dat Afrika Sawada's hart sneller deed kloppen?

De vlucht Van Kigali naar Bujumbura duurde nauwelijks vijfentwintig minuten. Aan de immigratiebalie moest hij een verklaring invullen. Aangezien hij nog niet had besloten waar hij zou verblijven liet hij het vakje "woonplaats" leeg.

"Ik ben uitgenodigd door de Puma karate club."

"In dat geval, kom langs hier!"

Blijkbaar was al het luchthavenpersoneel hiervan op de hoogte, en werd hij naar een afzonderlijke gang geleid.

Ginder heeft de uitdrukking "in de rij staan" geen betekenis. Zwarte passagiers, zich zelf groots voordoend, steken de blanke voorbij. Klein als hij is, had Sawada geen schijn van kans om zich in zo'n rij te wringen, maar toen hij als een VIP behandeld werd, voelde hij zich beter. Een groep zwarte jongeren sloeg het tafereel hilarisch gade en dat verwarmde zijn hart. Sommigen verscholen zich achter de rug van een vriend, ondeugend lachend, net als schoolkinderen die een grap met hun leraar hadden uitgehaald. "Hij is een vriend van de karate!"

Zou het kunnen dat Afrika hem in dat land op dat ogenblik betoverde?

...

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 2

(Brief aan mijn karate meester)

Mijnheer,

Hoe maakt u het naar het jaareinde toe?

Dagelijks denk ik er aan u te schrijven over het een en het ander, maar het blijft bij een voornemen. Ik hoop dat u het me niet kwalijk neemt. Het toeval wil dat ik een reis maak waar ik tot nu toe alleen maar van kon dromen. Ik ben in de Republiek Burundi, aan een van de bronnen van de Nijl, in het centrum van Afrika.

Ongetwijfeld hebt u al gehoord van soortgelijke reizen. In de vorige eeuw verschenen er talrijke verslagen van Europese en Amerikaanse ontdekkingsreizigers die wedijverden om de bronnen van de Nijl te vinden. Ik was als kind verrukt bij het lezen van deze verhalen in tijdschriften als "Jongerenclub". En nu, ik weet niet meer wat ik van Afrika moet denken... .

Het hotel waar een kamer voor hem is gereserveerd is een vervallen betonnen gebouw. Naast het raam staat een zwarte houten tafel vol vingerafdrukken. Vanuit het raam van zijn kamer op de derde verdieping heeft hij uitzicht op de straat, hetgeen hij erg waardeert.

Als hij na het ontwaken de gordijnen opent is hij telkens verbaasd over de frisse kleuren (vooral groen).

De wortels van imposante bomen waaiëren uit over de grond. Het groen van het gebladerte is zo intens dat het wel blauw lijkt. Aan de overkant van het hotel staat een

restaurant met witgekalkte muren. De raamkozijnen zijn geverfd in oogverblindend marineblauw. De bergen achter het hotel lijken eveneens blauw net als de lucht op de achtergrond. Deze drie tinten blauw contrasteren zo fel met de witte muren dat ze zich op het netvlies branden.

Volgens de landkaart is hij in het centrum van Bujumbura. Wat een levendige buurt hoort te zijn, bestaat slechts uit enkele gebouwen verspreid tussen de bomen. Tijdens de autorit van het vliegveld vroeg hij zich zelfs af waarom hij naar het platteland werd gebracht.

(vervolg van brief aan professor Ooiso Tachifuru)

...Ook al wist ik rationeel waar ik me bevond, toch kon ik me niet ontdoen van de clichés die in mijn jeugdherinnering gegrift staan: blanco landkaarten, giftige slangen, tseetseevliegen in de jungle, inboorlingen met giftige pijlen. En daar ben ik nu!

De plaatselijke karateclub werd opgericht door een Rwandese student die lang geleden tijdens zijn universiteitsjaren in België bij mij les volgde. Nadat hij Burundi verliet om een post bij de Verenigde Naties in Zwitserland op te nemen, bleven de leden van de club karate beoefenen. Ik vernam dat ze acht jaar op mij gewacht hebben om hun examens af te leggen.

Tegen alle verwachtingen in, overtreft de onbaatzuchtige inzet en de betrokkenheid van deze karate groep veel Europese clubs. Ze werken er met een indrukwekkend enthousiasme en ze lijken wars van ijdelheid.

Elke dag zie ik iets interessants, waarover ik u in mijn volgende brief zal berichten.

Gelieve in tussentijd te aanvaarden, mijn hoogste achting.

5 december 1982

Aan Professor Ooiso Tachifuru

Sawada Yasuhiko

"Bent u niet Dr. Livingstone?"

"Inderdaad."

Zo begon, volgens de jonge Stanley, de ontmoeting van de eeuw.

Deze gebeurtenis maakte destijds van een jonge, ietwat eigenaardige Amerikaanse avonturier een geliefd personage van de Europese burgerij. Op de plaats van hun ontmoeting, op een heuvel aan de rand van Bujumbura, bevindt zich thans een monument, of liever een rotsblok, waarin de namen van de twee mannen en de datum van hun ontmoeting staan gegraveerd.

Veel later vernam Sawada dat de oorspronkelijke tekst van hun eerste woorden was "Dr Livingstone, neem ik aan?". Hij ontdekte de anekdote in de derde of vierde klas van de lagere school. Na de oorlog was zijn vader uit Taiwan verbannen en werd hij leraar in een afgelegen deel van de Hida-regio. Hij kocht voor zijn enige zoon een tijdschrift voor kinderen van zijn leeftijd.

Door de papierrantsoenering was de oplage van boeken en tijdschriften beperkt en de middelen om te schrijven en te publiceren schaars. Met als gevolg dat destijds veel beroemde schrijvers elke gelegenheid aangrepen om te kunnen schrijven.

Dit verklaart waarom zij begonnen voor jongeren te schrijven. Die verhalen leken, achteraf gezien, met grote zorgvuldigheid geschreven te zijn. Wat dat betreft waren Sawada's kinderjaren een gezegende tijd, vooral als hij het vergelijkt met de tijdschriften van vandaag, waarin strips, illustraties en foto's domineren.

Daarna kwamen de werken van Yamakawa Soji, zoals "De kleine kampioen" en vele andere, waardoor de diepten van zwart Afrika onbewust via zijn jeugddromen in hem waren gedrongen

Sawada verwezenlijkt nu, bij toeval, een jeugddroom. Hij voelt de drang in hem opwellen om naar oude vrienden en vergeten kennissen te schrijven. Al in de veertig! Wat een hoop verloren tijd. Maar zijn verlangen om opnieuw contact te leggen is zo sterk dat hij zijn verlegenheid opzij zet en brieven begint te schrijven, waarvan een aantal zeer lang.

...

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 3

(Brief aan mijn moeder)

Lieve moeder,

Zoals ik u in mijn brief uit Brussel berichtte, ben ik nu sinds drie dagen in Burundi. Het hotel waar ik verblijf ligt aan de belangrijkste winkelstraat in het centrum van de hoofdstad.

Tot mijn groot genoegen vind ik hier voor weinig geld de papaja's en mango's die we vroeger in Taiwan zo graag aten. De vis is ook heerlijk, maar als ik naar de naam van de vis vraag, krijg ik steevast te horen dat het "puka-puka" is.

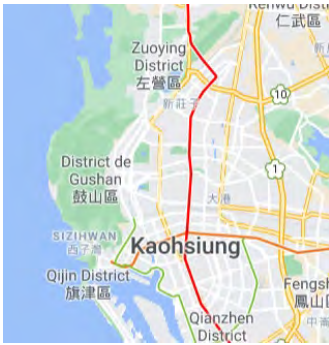
Het is hier erg warm. Ik kom alleen maar 's morgens buiten en neem een dutje in de namiddag. Vorst bedekte de grond toen ik België verliet. Mijn lichaam bereidde zich op de winter voor door vet onder de huid op te hopen. Ik wacht nu geduldig tot het verdwenen is.

Ik heb hier nog veel te doen, maar voorlopig neem ik mijn tijd. Maak u geen zorgen.

Tot gauw.

Bujumbura, 16 december 1982

Yasuhiko

Van meet af aan deed het land hem denken aan zijn jeugd in Taiwan. Het eerste wat hem opviel bij het verlaten van het hotel was de geur van gras, soms droog, soms gefermenteerd. Dan de zoete geur van bloemen en de krachtige aroma's van fruit, de geur van hooi dat ligt te rotten in de zon of de stank van uitwerpselen en rottend aas. Al deze geuren vermengden zich tot een cocktail van

prikkelende aroma's. In ons innerlijk vormt de reukzin de diepste laag, mijmerde hij. Veertig jaar geleden verliet hij Taiwan maar de tijd heeft de herinnering aan de geuren van zijn jeugd niet gewist. Diezelfde geuren van nu vulden destijds zijn neusgaten in de buitenwijken van Kaohsiung en die van de Taiwanese in de wijk Zuoying kruiste. Alleen de huidskleur van de mensen die hij hier ontmoette bracht hem terug naar de werkelijkheid.

Bij het ontbijt trof Sawada een vlieg aan in zijn koffie. Met zijn lepeltje redde hij de vlieg van de gewisse verdrinkingsdood, legde ze op het schoteltje en dronk wat koffie. Het gaf hem de gelegenheid om met de ober te praten die het had opgemerkt.

- Er zat een vlieg in mijn koffie.
- Kan ik er nog een voor je halen?
- Ja, graag.

Toen de ober hem het nieuwe kopje aanreikte, zag Sawada een grote dode vlieg naar de oppervlakte stijgen en besepte dat hij net een vliegenbouillon had gedronken!

De vliegen in dit land zijn niet van de slimste. Op een dag worstelde een grote vlieg om uit de jam te raken waar ze in klem zat. De ober zou gemakkelijk de zwermen vliegen rond de boter, jam, melkkannen en broodmandjes kunnen verjagen. Maar omdat de melk en het brood al lang in de keuken klaar stonden, dacht hij dat het sowieso te laat was om in te grijpen. Het weerhield Sawada er niet van om al het zwarte gedoe dat hij zag bewegen te verjagen. Tegelijk besepte hij dat hij zich belachelijk maakte.

De sfeer, de indrukken, overal dat vuil, deden hem dromen van zijn kindertijd in Taiwan. Dat gaf hem een weldoend gevoel.

Als de zon achter de bergen ondergaat, zijn de bergkammen aan Congolese zijde tegen het licht in te zien. Dat gaf een prachtig gezicht. Verderop ontwaarde hij donkere

weerspiegelingen, waarschijnlijk van het water van het Tanganyka-meer. Om zeker te zijn, klom Sawada naar het dak van het hotel. Van bovenaf gezien leek de Congolese kant van het meer veel dichterbij bij de Burundese kant dan van beneden. Het meer leek wel boven Bujumbura leek zweven. Deze landschappen vervulden hem met herinneringen.

Hij kon nauwelijks geloven dat het meer groter was dan het land. Nochtans strekte het meer zich volgens de kaart uit tot ver voorbij de zuidgrens van het land, om er de grens met Tanzania en Congo te vormen.

...

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 4

In de trainingszaal werd het Sawada snel duidelijk dat zijn plan moest aanpassen. Hij dacht de eerste dagen training te geven en aan het eind van zijn verblijf examens af te nemen. Maar na acht jaar wachten wilden de leerlingen eindelijk de eerste zwarte gordels van het land gepromoveerd te zien. Daar had hij alle begrip voor.

De examens zouden plaatsvinden in een lokaal van de lagere school waar de groep gewoonlijk trainde. Sawada was daar al een paar keer geweest om ze aan het werk te zien. De trainingszaal was een loods zonder deuren of ramen, met een tinnen dak en drie houten wanden. De loods was opgetrokken in een hoek van de speelplaats om te schuilen op regenachtige dagen. Met andere woorden, ze maakte deel uit van de speelplaats.

Toen Sawada rond 13.00 uur met de taxi aankwam, had hij niet zoveel toeschouwers verwacht. De duizenden zwarte gezichten van mannen en vrouwen van alle leeftijden op de grote speelplaats vormde als het ware een menselijke vloed die getuige wilde zijn van deze uitzonderlijke gebeurtenis.

Sommigen waren op de takken van de bomen geklommen waar ze leken op grote trossen fruit met ogen die gloeiden in het gebladerte. Veel kinderen waren in de bomen van de speelplaats geklommen. Meisjes verdrongen zich al giechelend op een bureau.

Van meet af aan had Sawada het gevoel dat hij, om de examens goed te laten verlopen, de menigte het hoofd zou moeten bieden. Maar hoe? De menigte negeren? Geen denken aan! Zich beperken tot kihon en katas? Ook niet aan de orde! Het zou een teleurstelling voor de toeschouwers zijn geweest met bovendien het risico op rellen. Erger nog, de kandidaten, gefrustreerd omdat zij hun talenten niet konden tonen,

zouden zich tegen hem keren. Kwestie nu om het publiek te winnen en tegelijkertijd de kandidaten tevreden houden.

Terwijl hij hen observeerde, werd het hem snel duidelijk waar hun manier van uitvoeren van kihon en kata vandaan kwam. Elke groep bootste trouw de bewegingen van hun eerste instructeur na. Dit was een teken van diep vertrouwen. Voor Sawada, voor wie de persoonlijkheid van zijn leerlingen het belangrijkste was, was dit een aangename verrassing. Het was een verademing ten opzichte van de Europeanen met hun opdringerige ego's.

Drie groepen met verschillende stijlen en neigingen deden gelijktijdig de test. Om ongelukken te vermijden stelde Sawada voor de gevechten tussen leden van dezelfde groep te laten plaats vinden. En zoals hij al dacht, weigerden zij dit, als ware krijgers, categorisch. Als strijdmakkers kenden ze elkaar veel te goed om al hun talenten te kunnen inzetten, Zelfs al zou dat betekenen dat ze gewond zouden raken. Omdat zij de regels van een shiai niet kenden, zouden zij verboden technieken kunnen gebruiken. Tijdens de warming ups maakten zij inderdaad spectaculaire bewegingen om indruk te maken op het publiek: mawashi geri op hoofdhoogte, ura mawashi geri met de hiel, ushiro geri met de rug naar achteren, enzovoort. Ze waren bijna allemaal lang en slank. Hun lange benen hadden de soepelheid van lianen.

Zo had Sawada, tegen een grote tegenstander, gemakkelijk een trap naar het gezicht ontweken en een tegenaanval uitgevoerd door zich tegen zijn lichaam te duwen terwijl hij zijn hoofd met beide handen bedekte. Tot zijn ongenoegen voelde hij toch een lichte impact op zijn achterhoofd. Burundezen zijn anders gebouwd dan Europeanen of Amerikanen. Met hun meer dan twee meter lengte moet men geducht zijn tegen hun lange benen die als zweepen fungeren.

Toen het langverwachte opening werd aangekondigd, stormde een menselijke vloedgolf de zaal binnen. Een vijftigtal beginners in keikogi probeerden wanhopig de menigte te kanaliseren. Het lawaai overstemde Sawada's stem en iemand fluisterde in zijn oor: "Ik vrees dat de politie tussenbeide komt." Sawada meende dat hij overdreef, maar voelde wel aan dat er niet veel voor nodig was om de situatie uit de hand te laten lopen.

Ondertussen waren de gevechten begonnen. Zoals te verwachten was, waren sommigen van hen zo opgewonden dat ze alle zelfbeheersing verloren en echt begonnen te vechten. Telkens plaatste Sawada zich tussen de kampers en nam soms de meest agressieve in zijn armen om hen te scheiden. Toen een kamper werd neergeslagen voordat hij kon ingrijpen, stond hij op het punt een berisping uit te delen

tot Salvator Kazungu, leider van de andere groep, hem snel toefluisterde "Dat wordt hier niet gedaan!" Deze man met een rond gezicht en gewoonlijk een kalme uitdrukking straalde gezag uit. De menigte was uitbundig, sommigen applaudisseerden en begonnen te dansen. "Het is iemand uit onze familie die het voor het zeggen heeft".

Sawada had geen keus: hij moest zich op Kazungu verlaten. Wellicht, zo zei hij tegen zichzelf, ging het vroeger er ook zo aan toe in Japan. Terwijl de verliezer plat op zijn buik ligt slaat de winnaar zich op zijn borst. Toch was hij zeer verbaasd over de ingewikkeldheid van dit land.

Leider van Puma Karate Club, Salvatore Kazungu, opende de examensessie met een kata voor tweede dan. Een dertigtal toeschouwers op de eerste rij slaakten meteen een luid "Oooh! Het waren niet alleen toeschouwers, maar overwegend familieleden, kennissen en vrienden van de kandidaten. Aan het einde van de sessie ontvingen slechts tien mensen de eerste dan, terwijl ongeveer twintig anderen de laatste kyu behaalden.

De toeschouwers bleven na het einde van de samenkomst. Sawada schreeuwde "Dat was het. Het is gedaan voor vandaag," Omdat niemand aanstalten maakte te vertrekken, vroeg hij om te worden doorgelaten, zodat hij zich kon omkleden in de kleedkamer.

Op het schoolplein liepen jonge mensen in keikogi rond die als kinderen elkaars hand vast hielden, Ondertussen liep een journalist van links naar recht om foto's te maken.

Een van de nieuwe zwarte gordels, een erg lange jongen, tilde Sawada op de armen van twee metgezellen. Die hem moeiteloos de lucht in tilde, net als een dwerg die Samson op zijn schouders nam. Er klonk nog meer geroep en applaus. Sawada, een en al glimlach, moest wel op het gejuich reageren en knikte met zijn hoofd.

Na de officiële plechtigheden vond een receptie plaats in een restaurant met een uitstekende reputatie. Alleen de belangrijkste persoonlijkheden waren uitgenodigd. Een eenvoudige tafel was gedekt in de schaduw van een bosje. Buiten eten in de koelte van de avond scheen gebruikelijk in het land. Het werd donker en zonder elektriciteit werd het moeilijk om de uitdrukkingen op de gezichten van de mensen te lezen. Sawada begon een beetje gewend te raken aan deze wereld. Het is beter te genieten met wat ons overkomt.

"Ik ben erg blij om te zien dat jullie allemaal, door de verdienste van hard werken, vandaag een gordel zo zwart als de nacht dragen". Met deze woorden begon Kazungu in het Frans zijn toespraak.

De Puma Karate Club bestond aanvankelijk hoofdzakelijk uit Rwandese emigranten. Maar de verantwoordelijkheid werd aan Burundezen gegeven omdat het hun land was. Burundiër Kazungu moest wel een imposante man zijn om aan het hoofd te staan van driehonderd mensen.

(Brief aan: Federatie van Japan Karatedo, Wako-kai Kantoor)

Geachte mevrouw, mijnheer,

ik hoop dat mijn vorige brief u goed heeft bereikt.

In het enige postkantoor van de hoofdstad van dit land zijn er meestal maar vier of vijf bedienden. Enkel als er mooie meisjes aan de balie staan, is het er erg druk (de jongeren van de stad komen dan een praatje slaan), anders is het er verlaten... Ik vraag me zelfs af of het mogelijk is om post per vliegtuig te versturen vanuit zo'n plaats.

Officieel heeft de federatie in dit land drie groepen. De Puma Karate Club (270 leden van de Wako Ryu), de Seiken Karate Club (180 leden van de Shuri Te tendens) en de Sanchin Karate Club (150 leden van de Naha tendens, die in de toekomst waarschijnlijk zullen overstappen op Wako).

Zoals ik in mijn vorige brief al schreef, denk ik dat al deze groepen qua competentie en ijver vergelijkbaar zijn met Europese clubs.

Wij hielden onlangs het eerste dan-bevorderingsexamen in dit land, waarop tien zwarte gordels (waaronder twee Nidan) werden onderscheiden. De lijst met namen is bijgevoegd, u kunt dus de diploma's op hun naam uitschrijven.

Draag zorg voor uzelf, want u heeft het ongetwijfeld erg druk.

....

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 5

(Aan een jong familielid)

Lieve Naoko

De dag nadat ik mijn vorige brief verstuurde nodigden de kernleden van de karateclub me uit voor een picknick in de bergen. We zaten met z'n twaalf in een minibus.

Het grootste deel van het land ligt op een plateau boven de 1.000 meter. We reden die dag oostwaarts tot aan de continentale scheidingslijn, 3.000 meter boven de zeespiegel. Vervolgens reden we verder naar Gitega, de tweede grootste stad van het land (in Japan zou het een bergdorp heten) in het midden op de kaart. De reis duurde ongeveer tien uur. Doordat Bujumbura aan de westelijke grens ligt, reisden we bijna over de helft van de breedte van het land. Dat geeft een idee hoe groot het land is.

Toen ik het platteland zag, besepte ik dat de hoofdstad een wereld op zich is. De mensen moeten er overleven met het weinige dat ze hebben. Het woord "zelfvoorziening" waarvan ik dacht dat het in onbruik was geraakt, kwam bij me op. Bij het horen van onze minibus doken oude mensen en kinderen op langs de kant van de weg om ons fruit en groenten aan te bieden. Ik was ontroerd bij de gedachte aan het kleine aantal auto's dat hier per dag passeert. Daarbij, wie zou hun onappetijtelijk uitziend voedsel willen kopen?

Hun onbezorgdheid gaf me de indruk dat zij wachten op schoongemaakte vissen die uit de hemel vallen, gedroogd en klaar om op te eten.

In zulk een regio merkt men hoe primitief de huizen zijn en de mensen die er wonen. De bewoners lijken tot een ander ras te behoren. Velen hebben een donkere huidskleur, die aan coca doet denken, met blauwachtige accenten en hun korte neuzen lijken op geplette kauwgom. De mensen in de hoofdstad daarentegen zijn vaak zodanig bleek dat hun sproeten te zien zijn. Het lijkt wel alsof de Tutsi's in de hoofdstad in een tuin leven, terwijl de Hutu's naar de bergen zijn verbannen.

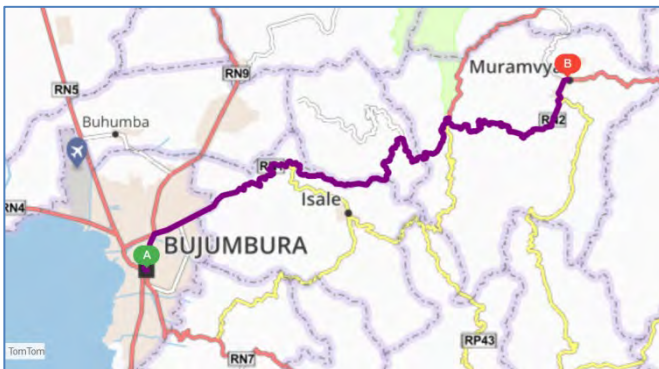
Er werd mij verteld dat Europeanen de indeling Tutsi en Hutu verzonnen omdat het hen goed uitkwam. Mijn karatevrienden willen niet dat ik de kwestie aansnijd (vooral omdat ik er nog maar pas ben)

Het was Sawada's eerste keer buiten de hoofdstad. De bergketen die de waterscheiding vormt, rijst op uit het Tanganyika-meer. Zodra men Bujumbura verlaat, wordt het landschap bergachtig en is begroeid met dichte bossen. Men kan wel zeggen dat nagenoeg het hele land bergachtig is.

Verrassend genoeg deden deze landschappen hem denken aan Hida, zijn geboortestad, genesteld in de bergen. Er stonden hier en daar wel bananenbomen, maar er waren zoveel naaldbomen dat hij zich in Japan waande.

De bestuurder van de minibus stopte op een plek met minder begroeiing, zodat Sawada kon genieten van het landschap. In een bocht van de bergkam, met een mooi uitzicht, lag een lang verlaten café. Door een barst in het glas kon men de betonnen vloer zien, bedekt met water en een massa geelachtig mos. Aan de muur hing nog steeds een ingelijste foto van de president van het land.

Sawada kon zijn ogen niet afhouden van de stugge man met de doordringende blik, wiens gelijkenis op de biljetten van honderd frank stond. De Rwandese president daarentegen was een knappe man die prima een bijrol in een film had kunnen spelen.

Het dorp direct na het oversteken van de bergketen heette Muranviya. Naar verluidt was daar ten tijde van de dynastieke periode de hoofdstad gevestigd. Nu leek het een typisch bergdorp. Zoals elke zondag was het marktdag op het open plein. De inwoners van de naburige dorpen hadden graan en groenten meegebracht. Sawada was

vooral geïnteresseerd in het fruit. De schil van een van de bolvormige vruchten bood hem weerstand. Maar een van zijn metgezellen nam de vrucht van hem over en opende ze als bij toverslag. Ze bevatte een korf van kleine zwarte zaden, omhuld met heldergeel vruchtvlees waarvan de zoetzure, prikkelende smaak gecombineerd werd met een frisse geur

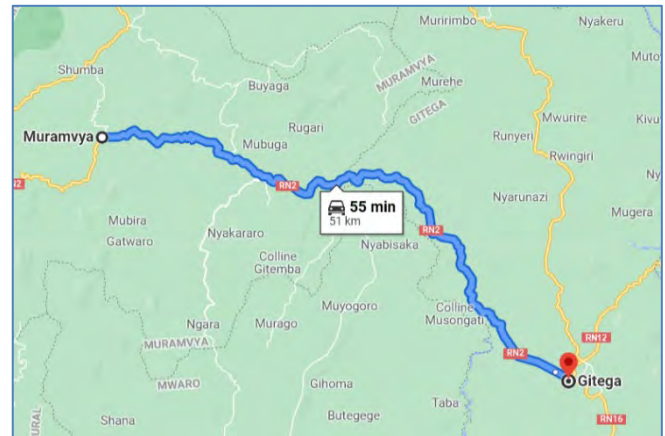
Op een kraam was een zwerm vliegen neergestreken op een zwarte, gemummificeerde paling. De scherpe tanden en angstaanjagende ogen deden echter vermoeden dat het om een gevaarlijke vissoort ging. Er hing een sterke geur rond, toch leek hij niet gerookt te zijn. Zou hij nog wel eetbaar zijn? De ananassen en mango's wekten evenmin vertrouwen.

Een van Sawada's metgezellen sprak hem er over aan zonder zijn stem te dempen of het zich aan te trekken dat verkoper hem kon verstaan. Geconfronteerd met zijn onverschilligheid, dacht Sawada dat de dorpingen geen Frans verstonden. Maar het werd snel duidelijk dat het zijn metgezellen geen zier kon schelen wat zij dachten.

Zij verachtten hen door bijvoorbeeld zonder schroom levensmiddelen uit de kramen te nemen om ze hem te tonen en ze dan achteloos terug te gooien, zonder zelfs maar te pretenderen te willen kopen. Hun gedrag vertoonde de arrogantie van heren, zonder het minste respect voor het voedsel dat op de grond lag. Hun houding ging veel verder dan het gebruikelijke gevoel van superioriteit van stedelingen over boeren. Voor

Sawada, was het een revelatie. Om iets te begrijpen over de situatie in het land moest men dit hebben meegemaakt¹.

Daarna gingen ze weer op weg. Volgens de kaart strekte het bergachtige gebied zich uit van Muramvya tot Gitega en verder tot de oostgrens. Het kleine bergachtige Burundi kent geen natuurlijke rijkdommen. De meeste mensen hebben geen andere keuze dan te leven van het verbouwen van koffie en maïs gebruik makend van brandlandbouw².

De chauffeurs zijn hier arrogant. Ze toeteren luid als ze boeren of een kudde schapen op de weg zien die zich dan in een kluwen op de berm van de weg werpen.

De donkere huidskleur van de vrouwen contrasteerde met hun felgekleurde gewaden. Veel van deze mensen op blote voeten waren vrome christenen die van de zondagsmis naar huis gingen. Misschien waren zij wel christen om dezelfde reden als Japanners van zijn generatie? Het christen zijn wordt vaak geassocieerd met het behoren tot een hogere sociale klasse en een hogere intellectuele ontwikkeling;

...

¹ Ongetwijfeld gaat het hier over een Papaja

² Brandbouw of slash-and-burn agriculture is een methode in de zwerflandbouw om een stuk woeste grond te ontginnen. Aangezien dood hout beter brandt dan levend hout, worden bomen gedood door er diepe inkepingen in te hakken, vaak aan het begin van het droge seizoen. Enige maanden later worden deze bomen afgebrand.

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 6

Aankomst in Gitega rond twee uur 's middags. Het moderne, luchtige en elegante restaurant waar we zouden eten was gesloten. Plots dook Stany, een van de leden van de groep, op uit het niets met dozen drank. Uit Bujumbura werd enkel brood meegenomen.

De witgekalkte gebouwen gaven de plaats een westers karakter. De kerken en scholen leken bomvol. Stany zou hier zijn humaniora hebben gevolgd. Een eindje verderop parkeerden ze in een dal op een zandweg en aten op het gras de lunch van droog brood.

Na de lunch begonnen sommigen met ontbloot bovenlijf karate te oefenen. Vanonder de schaduw van een boom keek Sawada vanuit de verte toe. Voorbijgangers stopten om te kijken. Mannen en vrouwen van alle leeftijden en kinderen uit het dorp doken op uit het bos en observeerden het schouwspel vanaf de overkant van de weg. Iets maakte Sawada alert.

Plots kwam een man uit de toeschouwers naar voor en zei iets tegen de jonge beoefenaars. Sawada voelde de stemming omslaan en ging naderbij kijken. Het was een jonge dertiger. Zijn spieren bolden onder zijn vaal aan de schouders gescheurd overhemd op zijn gerafelde broek.

Minachtende keek de man naar Sawada en zijn gewone lichaamsbouw. Op een provocatieve en neerbuigende toon snauwde hij toe, « Blijkbaar ben jij de sterkste! ». Sawada was al voorbereid op wat de man vervolgens ging zeggen: « Denk je het tegen mij een ronde uit te houden? ». Hij wilde zichtbaar indruk maken op de jonge vrouwen onder de dorpingen die zich achter hem verzameld hadden.

Sawada's metgezellen zagen het helemaal zitten. Behalve Salvator, die een beetje gespannen was, en vroeg aan de man of hij wel gek was. Terwijl zijn metgezellen onder elkaar fluisterden "Is hij gek?". Ze waren zo overtuigd van Sawada's kunnen, dat Sawada dacht: "Oh la la! Ik moet het hier waar maken!

Iets gelijkaardigs was hem al voorgevallen. Pas in Europa, stond men argwanend ten opzichte van zijn gezag, zelfs zijn graad werd in twijfel getrokken. Zowel leerlingen als nieuwkomers stelden hem op de proef in vrij sparren of in shiai.

Tijdens de eerste training aan de universiteit, vroeg een student hem iets op een vriendelijke toon. Sawada kende echter nog geen woord Frans. Een andere student, het oudste lid van de groep, had ter voorbereiding van zijn komst Japans geleerd, vertaalde. "Hij vraagt of u een zwarte band hebt....." (Sawada vroeg zich af: vraagt hij werkelijk naar mijn band?) Omdat hij dacht dat Sawada het niet begrepen had, stelde de student zijn vraag anders: "Kan u me verslaan?". Antwoord: « Ik weet het niet ».

Schouderophalend vertrok de student.

Sawada begreep later dat het Franse woord "demander" in deze context op twee manieren kon begrepen worden; "vragen of iemand een zwarte band heeft" kan eveneens betekenen "vragen of die zwarte band echt is". De gemiddelde karateleraar zou wellicht geantwoord hebben: "Als u met mij vecht, zal u het bekopen." Dit was dus het antwoord dat men verwachtte.

Sawada was iemand die de populaire uitdrukking "leven in de natuur" ernstig nam. Als een Belg hem in het vrij gevecht zou verslaan, had hij meteen zijn koffers gepakt. Het zou weliswaar gezichtsverlies hebben betekend ten opzichte van vrienden en kennissen die hem bij zijn vertrek kwamen uitwuiwen. Toch zou terug gaan de enige optie zijn. Gelukkig werd zijn autoriteit de voorbije tien jaar nooit in die mate ondermijnd. Sawada's karate stoelt op het klassieke principe van "sente nashi"-aanvaard, neem geen initiatief", met andere woorden, verwelkom hetgeen komt.

Toen Sawada instemmend knikte, begon de man heftig te bewegen. Het was niet duidelijk of het was om op te warmen of voor de show.

Toen ze tegenover elkaar stonden, overwoog Sawada hoe hij kon voorkomen zijn tegenstander te kwetsen en geen gezichtsverlies te laten lijden, doch tegelijkertijd tonen dat hij zelf de bovenhand had.

Op het einde van zijn carrière als kamper zei hij tot zichzelf "Zelfs als ik mijn tegenstander niet kan verslaan, zal ik zelf niet verslagen worden. Zelfs mocht ik verslagen worden, is dat niet het einde van de wereld". Vanaf dat ogenblik werden zijn wedstrijden en kumite veel makkelijker. Het was dit inzicht dat hem deed besluiten naar Europa te gaan.

Trouwens, Sawada had de indruk dat hij geroepen was voor zoiets. Er was iets dat hem aanspoorde te vechten met alle vaardigheid en inzichten die hij had verworven.

Sawada nam de hidari-hanmi houding aan, de ene hand open voor zich uit en de andere gesloten voor de borst. Het is een gekende houding, vrij van gedachten¹ (mushin), zelfs de indruk gevend er een zeker genoeg in te nemen.

¹ Mushin 無心

De tegenstander vloog er onbehouden in en sloeg met de rechtervuist. Sawada ving de slag op met zijn linkerhand. Meteen drukte hij zich tegen zijn tegenstander aan en duwde hem omhoog terwijl hij in zijn oor fluisterde, "Wat ben jij sterk! Zoiets heb ik nog nooit gezien."

De man nam Sawada in zijn armen en riep twee keer naar de menigte, waarschijnlijk iets in de trant van "Het is voorbij".

"Bravo, meester." Dat was het eerste wat de baardige Fidèle, een van de oudste leden van Poema, zei terwijl de anderen in bewondering dansten met opgeheven vuisten.

Op de terugweg nam Sawada vermoeid plaats op de stoel naast de buschauffeur. Op die plaats zou hij wellicht met rust gelaten worden.

Achter hem heersten geanimeerde gesprekken over de lotgevallen tijdens de reis. Toen de bus een korte stop maakte, begon iemand een soort ritornello in het Kirundi te zingen, afwisselend met namen naargelang nodig. Aan het begin van elke maat klaptten de anderen in hun handen en riepen "A" als teken van goedkeuring en aan het einde klaptten ze nog eens in hun handen en riepen weer "A" om Sawada's moed te prijzen, en zongen dan samen "Sawada Yasuhiko".

Na het eerste couplet, begon Sawada de tekst van het lied te begrijpen. Het was een ode aan karate en de karateclub.

Jewe, Nzobaza (A)

Nzobaza, Bouma.

Seiken (A)

Na, sanchin.

In het midden van het lied veranderde de toon en maakte plaats voor een mysterieus melancholieke melodie van onbeschrijflijke schoonheid.

Inararibonia.

Kiniyangeya, karate.

Kiniyangeya, karate.

De laatste zin werd door iedereen meerdere malen herhaald. Het klinkt een beetje als « Ah, dit is Afrika ».

Sawada herinnerde het zich als een flits diep vanbinnen. De bus reed razendsnel naar huis.

Opgelucht ontwaarde hij in de verte de lichten van Bujumbura. Het was de opwindendste dag van de laatste tijd.

Wat betreft karate in dit land, zelfs als u met lege handen aankomt, bent u hier populair, en sommigen vragen u zelfs ten huwelijk. Zo werd ik voorgesteld aan enkele mooie vrouwelijke studenten van de Gitega Teachers' College. Maar in de blik van één van hen 'ontwaarde ik een dusdanige melancholie dat ik er bedroefd van werd. Per slot van rekening was ik slechts op doorreis.

Natuurlijk, niet alles is hier even goed en mijn opdracht is niet zonder risico's. Tijdens een tussenstop op het platteland nam de plaatselijke dorpschaan die indruk wilde maken op de meisjes het tegen mij op. Omdat het gras dik en dicht was, raakte hij niet gewond. Hij was dermate onder de indruk dat hij mij wilde tegenhouden om te vertrekken, zodat ik hem kon trainen.

Deze reis is als "De wind in mijn hart met een wilde vastberadenheid². " Ik hoop alleen dat ze mijn schedel niet vinden doorboord door een speer. Bij deze.....

Blij u te hebben geschreven.

Uw genegen,

Yasuhiko

...

² Allusie op een vers van Basho

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 7

De hele stad zat sinds de ochtend zonder water. Hotels en restaurants zijn hier niet op voorbereid. Toen Sawada rond 13:40 naar het restaurant van zijn hotel ging riep de jonge Pakistaanse bediende, die hij kende, "Geen bediening!". Het zag er naar uit dat Sawada het zonder lunch moest stellen.

"Hoe lang nog tot de lunch wordt opgediend?"

"Twee en een half uur!"

De tijd verstreek zo langzaam dat Sawada zich afvroeg of zijn horloge stil stond. (Het was een golfhorloge, zonder secondewijzer, die hij aan zijn riem droeg). Hij luisterde aan zijn oor of ze nog tikte en zei: "Ik ga naar het restaurant aan de overkant". Bij gebrek aan iets anders bestelde hij een koffie. Hij had er eigenlijk geen zin in en zonder te proeven zette hij de kop terug. Ze verbouwen hier een Arabica met een lichte smaak en een uniek aroma. Restaurants en cafés serveren bij elke maaltijd een pot koffie en men kan er zo veel drinken als men wil.

Eenmaal aangekomen in de belangrijkste straat kreeg Sawada zin om te stappen tot hij op een afgelegen terrein aankwam. Op een verlaten garage hing nog een Toyota embleem. Enkele dagen eerder was hij hier op wandel met een jonge Belg die in hetzelfde hotel verbleef en werden ze benaderd door twee jonge meisjes.

Ze begroetten hen vriendelijk en de grootste van twee wees op het fototoestel van de Belg en vroeg "Wil je een foto van ons maken?".

De jonge Belg zei niets en Sawada antwoordde, "Hij komt uit België. Zijn foto's worden hier niet ontwikkeld en je zult ze niet kunnen zien.". Het meisje knikte minzaam en vroeg: "Zijn jullie al naar het Burundi Palace geweest? Als je wil kan ik je gezelschap houden?".

Ze had nobele gelaatstreken met tussen haar ogen een klein slangvormig litteken. Was het van een tumor of iets anders? Het misstond haar in elk geval niet en voegde zelfs een vleugje mysterie toe aan haar elegantie. Het andere meisje, waarschijnlijk haar chaperonne, leek een goed karakter te hebben. Het meisje dat Sawada volgde, had kunnen doorgaan voor zijn zijn bruid die hem in het hotel had opgewacht. "Ik weet niet hoeveel tijd ik aan u kan besteden,", zei ze hem een tikkeltje verveeld, "want we krijgen tegenwoordig veel bezoekers.". Sawada voelde een vleugje spijt.

"Woont u in deze buurt?" zei ze, terwijl ze in de richting keek waar hij vandaan kwam.

En zo leidden Sawada's voeten later hem vaak naar dit braakliggend terrein waar hij stiekem hoopte haar te ontmoeten.

Sawada volgde een mooi pad door het wilde gras toen hij een groepje meisjes tegen kwamen. Hij dacht eerst dat ze van een lagere school waren. Hun hoofden waren kaalgeschoren en aan de gezichten was moeilijk te merken of het meisjes of jongens waren. Maar ze droegen rokken en Sawada realiseerde zich dat veel van hen al goed ontwikkelde borsten hadden. In de tropen zijn meisjes vaak erg vroegrijp en Sawada was bijzonder intrigerend voor hen. Hun heldere ogen contrasteerden met hun donkere huid en deden hem denken aan roofvissen. Sawada riep vrolijk naar hen, "Hallo! Hallo !" "Hallo!", antwoordden ze in koor.

Iets verder volgde een jongen Sawada nauwlettend. Sawada draaide zich af en toe om zich te vergewissen. Plots begon de jongen met een ijle, heldere stem te zingen op wat een religieuze hymne leek. Het leek erop dat hij Sawada wilde uitdagen. Sawada draaide zich om en vroeg hem, "Heb je dat op school geleerd?". De jongen wees achter zich naar een klein wit gebouw dat op een kerk leek.

Sawada deed er twee uur over om het andere restaurant te bereiken. Toen hij vroeg of hij nog kon eten, zei de ober: "De bediening is afgelopen.". Er zat nog maar één klant, een kleine, dikke man die vrolijk riep, als een kind dat lacht om de blunder van een maat: "Gedaan, gedaan!".

Sawada lachte met hem omdat hij niet kwaadwillig was. Maar toch, hoe kun je trainen op een lege maag?

Op de terugweg kende hij banketbakkerij maar die was ook gesloten. Terug in het hotel vroeg hij een van de personeelsleden of er een kruidenierswinkel in de buurt was. Ja, die was er, maar ook gesloten!

Sawada herinnerde zich dat er nog wat ananas en noten ergens in de kamer lagen, en ging naar boven om ze op te eten.

Er zijn momenten waarop men zich met plezier in de dagelijkse routine stort, en andere waarop men daar geen zin in heeft. Maar die dag was Sawada erg blij dat hij kon trainen.

...

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 8

Er zijn dagen waarop men van zijn dagelijkse routine geniet, andere dagen ziet men er tegen op.

Die dag was de training voor Sawada een waar plezier. Zoals gewoonlijk verzamelde hij de leden van de drie clubs in het midden van het schoolplein en liet hen ongeveer dertig minuten werken. Dan verdeelde hij hen in drie groepen op enkele tientallen meters van elkaar op de binnenplaats en liet hen de oefeningen verder zetten onder leiding van een oudere. Deze vorm van samenwerken maakte het hem mogelijk om nieuwe technieken of concepten te introduceren. Hij ging telkens van groep naar groep om hen afzonderlijk te begeleiden en te corrigeren.

Op het platteland verdwijnt de zon rond 18.00 uur achter de bergen en wordt het snel donker. Gezien de training om 17.30 uur begint, blijft er weinig tijd over om bij daglicht te werken. Dit is het moment om gezamenlijk te oefenen. Zodra de duisternis valt wordt er geoefend onder het licht van een of twee gloeilampen. Eens de ogen hier aan gewend vormt het nauwelijks een probleem.

Die avond stond de training in het teken van leren trappen en hoe er zich op verdedigen.

Er was veel volk en Sawada koos om zijn uitleg te geven aan de leiders van de drie groepen. Leonard, Salvators jongere broer, voerde alle bewegingen opmerkelijk goed

uit. Hij koos hem als partner voor de aanval en nam de verdediging voor zich zelf. De oefening werd verschillende keren getoond en vervolgens becommentarieerd.

Hoewel Leonard gemakkelijk de aanvallen van zijn metgezellen kon ontwijken, had hij moeite om zich te verdedigen tegen de aanvallen van Sawada. Die sloeg krachtig maar beheerst op de buik van Leonard zodat de schade niet groot was. Met als resultaat dat de jonge mannen de kracht beseften van Sawada's slagen.

Daarna oefenden ze allemaal, ook de beginners, aanval en verdediging. Van de meer dan honderd beoefenaars werd niemand zelfs maar licht gewond. In Europa is dit ondenkbaar en dat zet aan tot nadenken.

Tijd voor de praktische toepassing. Sawada en Salvator kwamen eerst tegen mekaar uit voor een toongevecht. Salvator bleek niet in staat ook maar eender welke slag of stoot naar het hoofd of het lichaam van Sawada te ontwijken. Sawada had de inzet van de twee broers gezien als ze het tegen elkaar opnamen en kreeg niet het gevoel dat ze hem probeerden te vleien of opzettelijke fouten maakten. Er was iets impliciet in dit zoals een instinctieve angst voor autoriteit.

Na de training, zei Claude, een lange, nogal rustige man met een baard, tegen hem: "Je bent behoorlijk dynamisch". Uit zijn mond, was het lof zonder de minste zweem van vleierij.

Vanavond was het Kerstavond.

(Vervolg van zijn brief aan Naoko)

*Geen gezeur. Jij bent tenslotte de enige aan wie ik de tijd neem om te schrijven.
Geen wonder, want ik heb alleen jouw adres.*

Tot gisterenavond oefenden we karate, en we waren met velen. Ik meen te weten dat het grootste deel van het land katholiek is, maar vraag me af of kerstavond wel zo belangrijk is als men zou denken.

Het restaurant van het hotel was voor deze streek overdadig ingericht en het menu ongewoon duur. Ik werd vergezeld door mijn karatevrienden, maar toen ze merkten dat ik meer dronk dan at, lieten ze me met rust.

Ik zat naast een jong blank echtpaar, waarschijnlijk Belgen. De jonge vrouw, een bleke blondine, was bijzonder mooi. Haar schoonheid viel nog meer op in het donker.

Toen ik het restaurant uitliep, kreeg ik het gevoel iets verkeerd te hebben gedaan. Want een pindaverkoper van een jaar of tien stak zijn arme hand naar mij uit en zei iets als "flompe".

Een zak pinda's kostte vijf frank, het oudejaarsavond diner drieduizend, inclusief fooi. Het contrast tussen de gasten bij dit weelderige diner bij kaarslicht met veel drank, en deze jongen op blote voeten die tot bijna middernacht in de lichte regen rondwaalde om te proberen een paar munten te verdienen, was te groot voor mij. Ik zei hem dat ik, toen ik de tafel verliet, geen trek meer had in pinda's, gaf hem een briefje van honderd frank en voegde er "Zalig kerstfeest" aan toe.

Ik klopte hem op de rug. Door zijn vossen heen en voelde dat hij zo licht was dat een windvlaag hem had kunnen wegdragen. Kinderen hier trekken een ietwat schamper gezicht als ze geconfronteerd worden met het onverwachte. Maar toen hij wegrende, leek deze jongen vol dankbaarheid.

Vanmiddag was ik door een van mijn karatevrienden uitgenodigd voor een bruiloft in de kathedraal van de stad.

Het was toen dat ik besepte dat de hogere klasse van het land een zeer speciale groep is. Toen de mannen en vrouwen, slank als populieren en gekleed in ceremoniële kleding, zich in de rechter en linker vleugel opstelden, voelde ik me een lumme. De blanken om me heen zagen er armzalig uit.

Ik begon te twifelen aan de gegrondheid van het onderscheid tussen Hutu's en Tutsi's, vooral in de karate-groep. Zo zal bijvoorbeeld een rijke Hutu behandeld worden als een ere-Tutsi.

In België kreeg ik te horen dat er geen Hutu's meer waren in Bujumbura omdat ze allemaal gedood waren tijdens de rellen en de burgeroorlog.

Maar ter plaatse besepte ik dat het subtieler is dan een kwestie van "ras".

Excuseer dat ik je met dit onderwerp verveel. Ik hoop dat het niet teveel stoorde. Meer in mijn volgende post.....

Aan mijn lieve Naoko, uw genegen

Yasuhiko

...

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 9

Nadat Sawada had ontbeten kwam de directeur van het hotel naar hem toe.

De directeur: "Vertrekt u morgen?"

Sawada: "Nee, de karate groep heeft het besproken en besloot om mijn verblijf met een maand te verlengen."

De directeur leek om een of andere reden erg verbaasd.

Directeur: "Wie gaat nu de rekeningen betalen?"

Sawada: "Gaat de Puma Club die niet betalen zoals voorheen?"

Directeur: "De regering heeft de rekening tot vandaag betaald, maar"

Zijn aarzeling was voelbaar, maar uiteindelijk stemde hij toe nadat Sawada beloofde hem Fidele te sturen.

Dit incident verstoorde zijn ochtendwandeling. In dit land is leven in een hotel een luxe. Ondanks dat de Puma Club veel leden telt, woog de gedachte een last voor hen te zijn zwaar. Niet zozeer uit vrees hen schade te berokkenen, maar een gevoel van schuld aan hen. Toen hij beseftte dat hij veel meer gaf dan hij kreeg, voelde hij zich gemanipuleerd. Al bij al hoefde het niet te verbazen dat een van de clubleden zijn connecties zou gebruiken om de regering te laten betalen. Vanaf dat moment voelde hij zich niet langer gebonden aan soberheid. Voortaan zou hij de beste gerechten in het hotel kiezen. Om hen de kosten te besparen, had hij de vliegtickets uit eigen zak betaald. Dat was geen goed idee. Pas nu realiseerde hij zich dat vooral de elite van het land de Puma Club bezocht.

De laatste tijd wandelde Sawada graag naar het Tanganyika meer, op korte afstand van het hotel. Hij liep op zijn gemak door het centrum van de stad, op zoek naar de onverharde weg tussen het onkruid, langs hoge palmbomen. In de schaduwen kon hij hier en daar trossen bananen zien. Dan kwamen de moerassen waar hij tot zijn grote vreugde een bepaalde soort zonnebloemen had gevonden. Die deden hem denken aan de dag dat, in Taiwan, alle kinderen waren uitgenodigd om zonnebloemen te planten op het schoolplein. Want uit hun zaden, werd smeermiddel geëxtraheerd voor gevechtsvliegtuigen.....

Aan de oever van het meer waste de plaatselijke bevolking zich in het ondiepe water om daarna hun kleren op het gras te drogen te leggen. Af en toe passeerde Sawada vissers die per twee hun netten binnenhaalden.

Sawada was van plan tussen het baden door het landschap rond het meer te schetsen. Hij gebruikte als steun karton, die hij uit de vuilnisbakken van het hotel haalde, en als schetspapier de achterkant van de kalenderbladen van het afgelopen jaar. Een staafje houtskool vond hij in de hoopjes van de openbare stortplaats. Als onderwerpen koos hij een man die een groot boeket bloemen op zijn hoofd balanceert, een vrouw die haar geit achterna zit en kinderen die aan het vissen zijn...

Zodra hij begon te schetsen, verzamelde zich een menigte achter hem, eerst kinderen, spoedig gevolgd door volwassenen. Hij voelde zich ongemakkelijk, maar wist dat zijn gevoelens niets zouden veranderen.

Plotseling verdween de persoon die achter hem stond. Toen hij een blik achter zich wierp, zag hij een kind halfnaakt wegrennen met zijn kleren tegen zijn buik geklemd. Zonder dat hij het merkte, was een vrachtwagen even verderop aan de kant van de weg tot stilstand gekomen. Twee politieagenten in uniform stonden ernaast. Niet helemaal op zijn gemak ging Sawada naar hen toe en vroeg: "Is zwemmen hier niet toegestaan?".

De politieagenten: "Het is verboden.

De politiemannen wisten niet goed wat ze met Sawada aan moesten. Een van hen zag er kalm uit, maar de ander, met bloeddoorlopen ogen, leek niet gerustgesteld.

Sawada: "Ik ben gewoon op doorreis, ik wist het niet."

Hij vroeg hen waarom het verboden was. Een van hen antwoordde: "Vanwege het gevaar voor oproer."

Sawada maakte zich snel uit de voeten zich vergewissend of de politie hem zou volgen. In zichzelf tegen hen mompelend: "Weet u dan niet, heren, dat ik een eregast ben. Als u mij niet respecteert, zal President Bagaza worden ingelicht."

Een van de presidentiële residenties bevond zich op een van zijn wandelwegen. Op een dag, toen hij de grensmuur van het paleis passeerde, ging hij op zijn tenen staan om over de tuinmuur te kijken. Een gewapende soldaat patrouilleerde er en kwam meteen dreigend op Sawada af toen hij hem opmerkte.

Alle inwoners van dit land, zowel bevoorrechten als misdeelden, waren op hun hoede. Niemand was veilig.

(Brief aan oud-leerlingen van zijn middelbare school)

Ik wens jullie allemaal een gelukkig nieuwjaar.

Het nieuwe jaar begon hier in het midden van een tropische nacht. In Japan is de eerste dag van het jaar voor restauranthouders een gelegenheid om uit te slapen, terwijl het voor gewone mensen niet meer dan een andere dag is. Het is hier vakantie, dus er weinig beweging. De oude tabaksverkoper voor het hotel zit er verveeld bij.

Mijn verblijf werd met een maand verlengd. Nu ik me een beetje heb aangepast aan het klimaat van het land, doe ik langere wandelingen maken. De laatste tijd loop ik graag naar het Tanganyka-meer. Het is niet aan te raden er te zwemmen vanwege de krokodillen. Maar ik zie er altijd massa's kinderen baden. Zijn er daar echt krokodillen? Oh ja, die zijn er! Het gevaar is daar! Als iemand gepakt wordt, is het meteen redde wie zich redden kan.

Een van de karatevrienden vertelde me dat een paar jaar geleden, een van zijn neefjes was aangevallen door een kleine krokodil. Het reptiel scheurde flarden van uit zijn vlees en een van zijn ledematen af.

Een ander gevaar zijn de nijlpaarden. Twee of drie keer kon ik van op een afstand hun rug of hun hoofd boven het water zien. Ze lijken op het eerste gezicht gedwee en laten zich tot op tien meter benaderen. Maar opgelet, als er een hond in de buurt is dan vallen ze woest aan en verpletteren u tussen hun enorme kaken. Er is geen ontkomen aan.

Niet helemaal gerust erin besloot ik toch om een duik wagen.

Na de middag draait de wind en is het meer onstuimig, dus ga ik er alleen 's morgens heen. Ik speel met de kinderen, waarvan er veel Frans spreken. Het is altijd een leuk moment. In mijn jeugd was ik lid van een zwemclub. Als ik laat zien wat ik kan, raken ze helemaal opgewonden en proberen ze me na te doen. Ik voel me op mijn gemak in hun gezelschap. Helaas komen hier geen meisjes zwemmen.

Op een dag was ik aan het luieren in een hut bij het meer. Ik leerde er enkele jonge meisjes van middelbare schoolleeftijd kennen. Ze dromen alleen maar over Europa.

Als ze horen dat een Europeaan vrijgezel is, hebben ze het meteen over trouwen. Behalve het mooiste meisje van de groep, die blijkbaar al een verloofde heeft.

"Zou je met een lokaal meisje willen trouwen?" vroegen ze me.

Ik wist niet wat ik moest zeggen, dus gingen ze verder: "Heb je liever een Japans meisje?"

"Ik hou niet van Japanse meisjes," antwoordde ik. "Ik mag ze niet eens, maar ik zou niet nee zeggen tegen een blanke vrouw, etc." De meisjes zijn hier in onwetendheid en naïviteit over Europa. Laat ze naar ginder gaan voor hun studies en er zal weinig of niets overblijven van hun illusies. Zolang ze in het land blijven, blijven ze dromen, en dat is maar beter zo.

Ik weet het, dit zijn wrange woorden! Doe alsof u ze niet gelezen hebt.

Mijn beste wensen aan u allen!

(Einde van de brief aan de oud-leerlingen van de middelbare school)

...

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu

Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 10

Geen training vandaag, het is zondag. Sawada keek uit naar een hele dag voor zichzelf.

Even na twee uur, op de gang op weg naar zijn kamer zag hij een deur opengaan. Een blanke jonge man doet teken en vroeg: "Chinees?"

"Nee, Japanner!"

Hoewel ietwat zenuwachtig, ongetwijfeld zijn temperament, zag hij er goed uit met zijn bril op. Maar zijn gezicht straalde onverschilligheid uit en verhulde arrogantie. Sawada had snel de oorzaak door: een halflege fles whisky op de koffietafel! Hij was student politieke economie aan de Universiteit Gent. In het kader van een wedstrijd had hij een beurs gewonnen waarmee hij drie maanden in het land van zijn keuze kon doorbrengen: Burundi.

Deze jongeman maakte al meteen na zijn aankomst een slechte indruk Sawada. Zo beloofde hij Augustin, de hotelbediende (en Sawada's persoonlijke assistent) een maandsalaris, indien hij voor hem een huis kon huren met een huishoudster en een conciërge. Bovendien voegde hij er aan toe, "Ik wil dat je een meisje voor me vindt dat mooi, schoon en aantrekkelijk is."

Hij drong aan op "schoon" waarmee hij "ziektevrij" bedoelde. Augustin, die pygmeë is, deinsde terug, waardoor hij nog kleiner leek. Zijn gezichtsuitdrukking zei genoeg. Behorende tot de Twa, de laagste etnische groep van het land, kon hij geen meisje vinden bij de Tutsi's of de Hutu's. Zijn keuze zou zich beperken tot zijn eigen etnische groep. Zou deze blanke man genoeg nemen met een pygmeë?

De jongen antwoordde: "Het doet er niet toe of ze blank, geel of een negerin is... het doet er niet toe welke kleur ze heeft. Zei ik negerin? Ik vergat even dat dit woord tegenwoordig niet kan. Eender hoe, de kleur van haar huid kan me niet schelen."

Augustin: "Als dat voor jou echt van geen belang is dan zou je niet zoveel uitleg gegeven hebben."

De grofheid van deze jonge man maakte Sawada ongemakkelijk. Hij realiseerde de onhebbelijkheden destijds van de kolonisten tegenover de inwoners van hun vroegere kolonie. Maar misschien was hij slechts een blanke bange jongeman die zichzelf groter voordeed dan hij was.

Hij verbleef hier al een week en had nauwelijks een voet buiten gezet.

"Het jaar is net begonnen," zei hij, "de ambassade en de administraties zijn zeker nog op vakantie."

"Je zou iets anders kunnen doen, zoals naar de film gaan," antwoordde Sawada.

"Ja, maar dat is gevaarlijk!"

In Bujumbura worden films alleen 's avonds getoond en de jongeman was bang om zich in een menigte zwarte mensen te begeven, vooral in het donker.

Sawada: "Dat heb ik je toch al een paar keer gezegd, of niet?"

De jonge man: "Ja, maar jij doet karate!"

Sawada: "Waarom zoek je geen meisje? Hier zijn ze niet verlegen."

Over seks wordt hier anders gedacht dan in Azië of het Westen. Sawada vroeg zich wel eens af of woorden als prostitutie of gereserveerdheid hier wel zin hadden. Zelfs mannen met een baan vinden het niet erg om te bedelen bij rijke reizigers. Niemand heeft daar moeite mee. Dit is waarschijnlijk het grootste verschil tussen dit land en het onze. Door de ongedwongenheid en de zorgeloze houding van de vrouwen lijken zij goede moeders en echtgenotes zijn, en de waardering van hun burens te krijgen.

Die avond had Sawada geen zin in een film. Maar toen hij na het eten langs de bioscoop liep, fluisterde de kleine krantenverkoper in de deuropening hem toe "Sawada!"

Hij zwaaide "Nee bedankt, geen krant vandaag." La Gazette de Burundi is een in tweeën gevouwen ruw stuk papier. De voorpagina kondigde in grote letters op twee plaatsen

een artikel over Sawada aan. Sawada vroeg hem, om het gesprek een ander wending te geven, welk film er speelde.

Op dat moment stak de directeur zijn groot rond hoofd tussen het deurgordijn. "Komt u binnen? De film begint zo dadelijk, nog maar dertig minuten." Zoals ze hier zeggen, het gezicht van Sawada was een vrijgeleide om niets te betalen. Binnen stonden houten banken en klapstoelen verspreid over de onverharde vloer. De benedenverdieping zat altijd vol. Op de bovenverdieping, het balkon genoemd, zaten slechts paar blanken die extra betaalden.

De film van deze avond, Atlantis, was een uit België geïmporteerde banale Amerikaanse productie, nagesynchroniseerd in het Frans en ondertiteld in het Nederlands.

Het publiek vibreerde op het ritme van de actie. Toen het gezicht van de koningin van Atlantis in close-up verscheen, slaakte het publiek verrukt "Ah!" en nogmaals "Ah!" toen zij een jonge prins kuste. De film bereikte zijn hoogtepunt in een schietpartij tijdens een ontsnapping. De schurk verslagen, het publiek barstte in luid applaus uit.

In dergelijke menigte dompelde Sawada zich graag onder. Deze mensen zijn gelukkig, vond hij, denkend aan de verantwoordelijkheid van intellectuelen zoals de gebroeders Kazungu. Het niveau van het gewone volk is zodanig dat het waarschijnlijk onmogelijk toegang krijgt tot de meesterwerken van de mensheid.

Salvator Kazungu beschouwde 'Yakuza' als de enige goede Japanse film. Een film met Robert Michum en Ken Takakura. "Sawada-san, je lijkt op Ken Takakura, !" Salvator, zijn beste vriend in dit land, klonk oprecht.

Toen hij de bioscoop verliet, zag Sawada een jonge vrouw, in een bleke bloemetjesjurk. Ze had harmonieuze gelaatstrekken, gladde wangen en een mooie neus. Toen ze hem passeerde, zei ze met zachte stem "Goedenavond!". Sawada draaide zich om. Zij was ook gestopt en nodigde hem uit met haar ogen. Als van zelf zei Sawada: "Ik logeer in een hotel een paar stappen hier vandaan, ga je mee?" Zonder iets te zeggen ging de jonge vrouw met hem mee. In het hotel deed de receptioniste alsof hij niets merkte.

Terwijl ze de trap opliepen, vroeg Sawada: "Hoeveel is het?" Zij antwoordde met een piep stemmetje: "Tweeduizend frank. Voor de nacht is het vierduizend frank.". Sawada besloot haar voor de nacht te houden, maar realiseerde zich plots dat hij slechts tweeduizend frank in zijn portemonnee had. Hij overhandigde haar tweeduizend frank en stelde voor: "Als u mij krediet wilt geven, betaal ik u morgenochtend de rest.". Zo worden de zaken hier geregeld.

In de slaapkamer ging de jonge vrouw, zonder een woord te zeggen, zich opfrissen. Ze kwam uit de badkamer, met haar kleren en schoenen in haar hand. Sawada bewonderde haar prachtig lichaam. Haar vochtige, glanzend, strakke huid was deze van een jonge vrouw. Het contrast tussen haar vlezige dijen en de dunheid van haar benen en kuiten maakte haar figuur driehoekig. De onderkant van haar lichaam leek donkerder dan de bovenkant; ook haar middel en billen waren donkerder dan haar dijen.

Zittend op de bank gebaarde Sawada dat ze op zijn schoot moest komen zitten. De vrouw ging in profiel staan, haar heupen (er waren sporen van haar inentingen) op gelijke hoogte met zijn mond. Er gaat niets boven de zachtheid van een zwarte huid. De sensatie van het naakte lichaam, eerst koel, dan heter en heter, was mateloos. Toen hij haar borsten en het vlies tussen haar benen aanraakte, deinsde ze niet terug zoals Europese vrouwen je wegduwen met een geïrriteerde grom. Hij nam haar mee naar het bed.

Hij gaf er de voorkeur aan haar te laten gaan en vroeg: "Morgenavond rond middernacht?". Waarop ze instemmend knikte. Intussen had zij hem verteld dat zij in Rwanda was geboren en hier was komen wonen omdat haar moeder Burundees was.

Sawada was bezweet en nam een bad. Nadien, liggend op zijn bed, nog steeds doordrenkt met haar lichaam, bedacht hij dat zij de ideale persoon zou kunnen zijn om mee te praten.

...

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

Hoofdstuk 11

(Geschreven in Brussel)

Beste allemaal,

Op 1 februari keerde ik "veilig en wel" terug naar Brussel "Veilig" is minder zeker.

Ik moest nog vijf dagen wachten om er zeker van te zijn dat ik aan de cholera was ontsnapt. Er werd mij verteld dat ik nog zes weken malariamedicatie moest nemen, maar omdat het een beetje zwaar is voor de maag en darmen, besloot ik het op te geven.

Hier in het noorden van België sneeuwde het en de gezichten van de mensen zagen blauw van de kou; het is waar dat ik van de evenaar kwam.

In Burundi werd er niet gekookt of gewassen: het was een paradijs. Ik was nooit alleen; er was altijd iemand om mee te praten, in het hotel of elders.

Maar toen ik thuiskwam in Brussel, zag ik alleen de koude muren van mijn kleine kamer. Het zou een tijdje duren voordat ik mijn oude leven weer kon oppakken.

Om 16.30 uur is het al zo donker dat ik de lamp nodig heb om te schrijven.

Elke middag voel ik me koortsig, wat me niet geruststelt. Daar raakte ik de hand aan van een melaatse bedelares die al haar vingers had verloren; ik dronk vaak van de beker tijdens het zwemmen in de Tanganyka; en bovendien verloor ik mijn maagdelijkheid. Het was genoeg om je te laten zweten.

In Burundi was het vanzelfsprekend dat het leven niet met ons zou eindigen. Ik liet me meeslepen door de sfeer en verwaarloosde, net als iedereen, de preventie van plaatselijke ziekten. Maar zodra ik naar België terugkeerde, begon ik spijt te krijgen van mijn verwaarlozing; in een individualistische wereld blijft er na je dood niets meer over.

Bij mijn terugkeer uit Afrika werd ik getroffen door een feit dat mij tot dan toe was ontgaan: veel mensen in Europa hebben scherpe ogen, neuzen en gelaatstrekken, maar het geheel is flauw en saai. Dit staat in schril contrast met de expressiviteit van gezichten in Burundi, of ze nu mooi of lelijk zijn.

Westerlingen klagen vaak over de onpasselijkheid van de oosterlingen, maar dat is geen goede manier om de zaken te bekijken. In Europa zijn gezichtsuitdrukkingen, met uitzondering van uitbarstingen van vreugde, woede, verdriet of verdriet, vaak berekend; ze missen spontaniteit. Behalve als ze anders hebben besloten, houden Europeanen over het algemeen hun gezicht gesloten; ze zijn onverschillig tegenover anderen.

Omdat het daar niet gebruikelijk is een uitdrukking te verzinnen of emoties te verbergen, draagt iedereen zijn gevoelens op zijn gezicht en soms zelfs op zijn hele lichaam.

In mijn huidige gemoedstoestand vind ik deze manier van zijn menselijker; ik zou er zelfs aan toe willen voegen dat het dicht bij Zen ligt.

Sinds mijn terugkeer ben ik al verschillende keren gaan winkelen, heb ik mijn haar laten doen en ben ik naar een restaurant geweest. Wat me opvalt is de kilte van de winkeliers hier; ik mis de jovialiteit en vrolijkheid van de Burundezen. Koffie, bier, maaltijden, alles had daar meer smaak. Alles was levendiger. Alles was mooier...

Het is een soort ziekte; het maakt niet uit of je het Afrikaanse ziekte of Burundi syndroom noemt; in ieder geval weet ik zeker dat ik eraan lijd....

Het is 17.30 uur. Als ik mijn brief nu post, gaat hij mee met de laatste lift. Het is tijd om te gaan.

Sawada ziet een klein meisje langs hem rennen met een envelop in haar hand. Hij denkt dat ze ongeveer vijf jaar oud is; met haar paardenstaart, haar goed gesneden broek en haar roze katoenen blouse is ze echt schattig. Sawada, die de afgelopen maanden alleen een donkere huid heeft gezien, is verblind door de witheid van haar gezicht.

De brievenbus staat veel te hoog voor haar. Sawada neemt de envelop van haar aan en schuift hem in de brievenbus. En het kleine meisje, heel blij, zegt: "Dank u, meneer", voordat ze wegloopt. Opeens voelde Sawada het Burundi-syndroom verdwijnen.

Dat had hij nodig. Om het budo-onderwijs in Europa te kunnen hervatten, moest hij alles wat hij uit Afrika had overgenomen uit de weg ruimen.

Tot ziens, Burundi! En tot ziens, Tanganyika!

EINDE

Foto van het Tanganyka-meer: door Worldtraveller — From gallery.world-traveller.org. Transferred from the English Wikipedia., CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=326326>

Geschreven vanuit Bujumbura

Boek-fictie " Geschreven vanuit Bujumbura" door Yoshikazu
Kamigaïto

Vertaling uit het Japans en bewerking in het Frans: Jean-Maurice Huard

Nederlandse versie: Peter Keijers

Duitse versie: Andréas Peil

ADDENDUM

De auteur van dit boek, "Ecrit de Bujumbura", Yoshikazu Kamigaito maakte een twintigtal tekeningen tijdens zijn verblijf in Burundi.

Hoewel deze tekeningen niet zijn opgenomen in zijn oorspronkelijke boek in het Japans, lijken ze een inherent onderdeel te zijn van wat de hoofdpersoon van het boek, de heer Sawada, heeft meegemaakt in dit verhaal....

回教寺院の風景

ブジュンブラの早朝
(中心街にて)

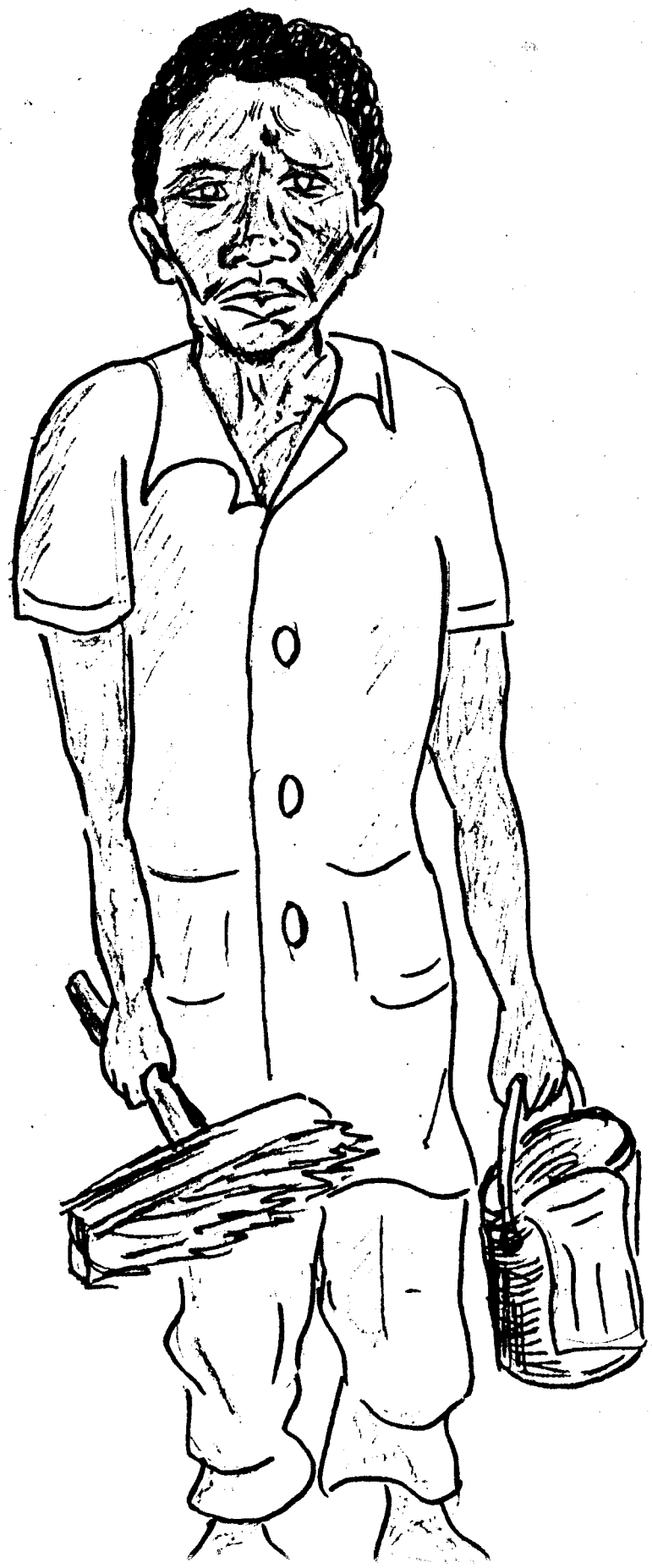
41 no. 3

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay
in Burundi

www.wado-kamigaito-ryu.be

ホテル・ブルンディパラスの従業員

ピグミー族のオーギヌタン

④
No. 4

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay
in Burundi

www.wado-kamigaito-ryu.be

Y. A.

(5)

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

少年 B

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi

www.wado-kamigaito-ryu.be

③

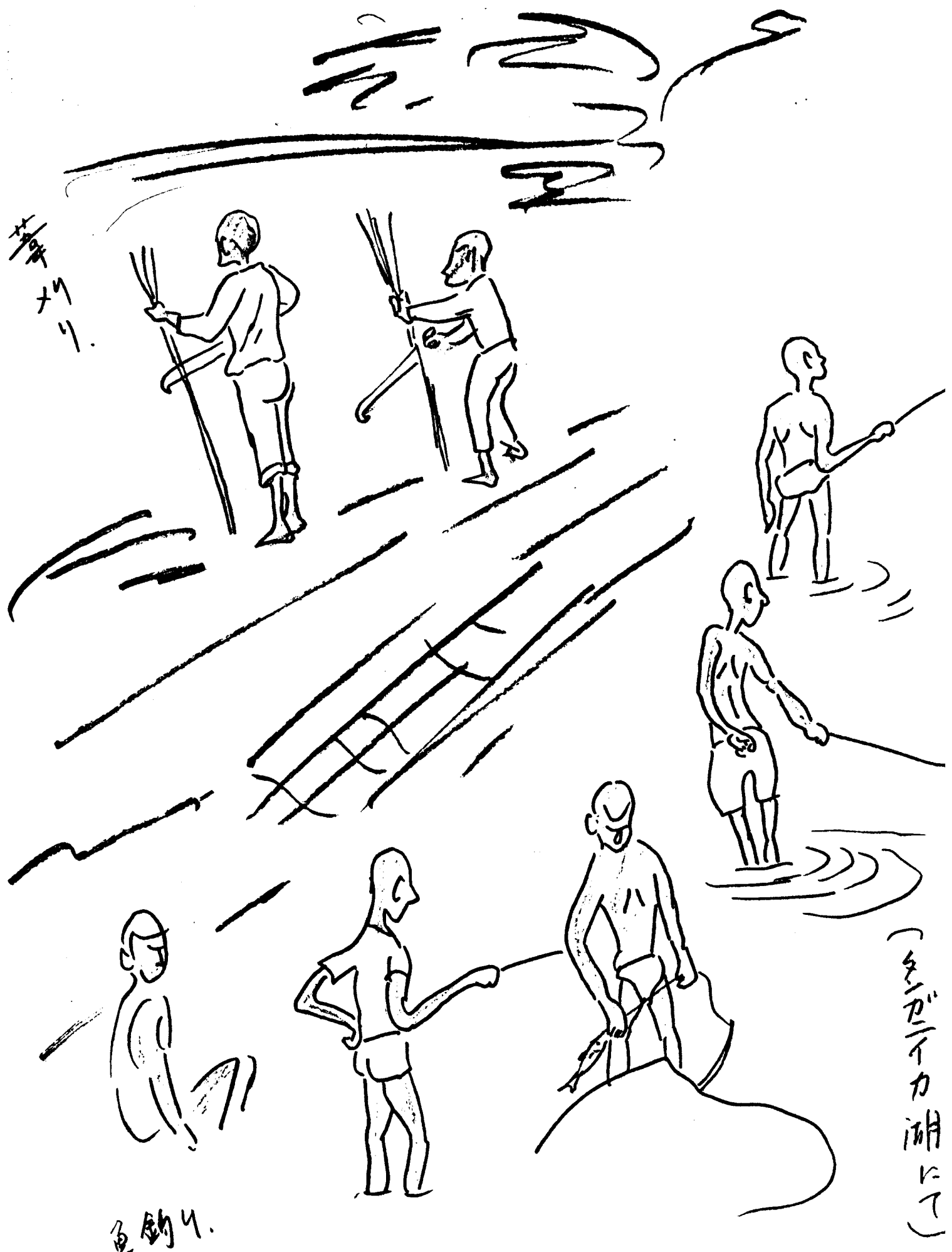
1
10
9
1
7
3

7

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

タンガニカ湖へ
土手道

☆
+4
11.

魚釣4.

(魚が力湖にて)

山 NO.7

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi

www.wado-kamigaito-ryu.be

「力く人」

稲穂つゆ

薪を運ぶ

すゝめ
運

No. 10

パン屋の前
の
食卓
と
ち

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

~~Q15~~ No.11

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

乳首の三つある女
(1)

~~(12)~~
No. 12

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

1998.10.10
Kamigaito Y.

No. 13

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

身になるいす
ナ

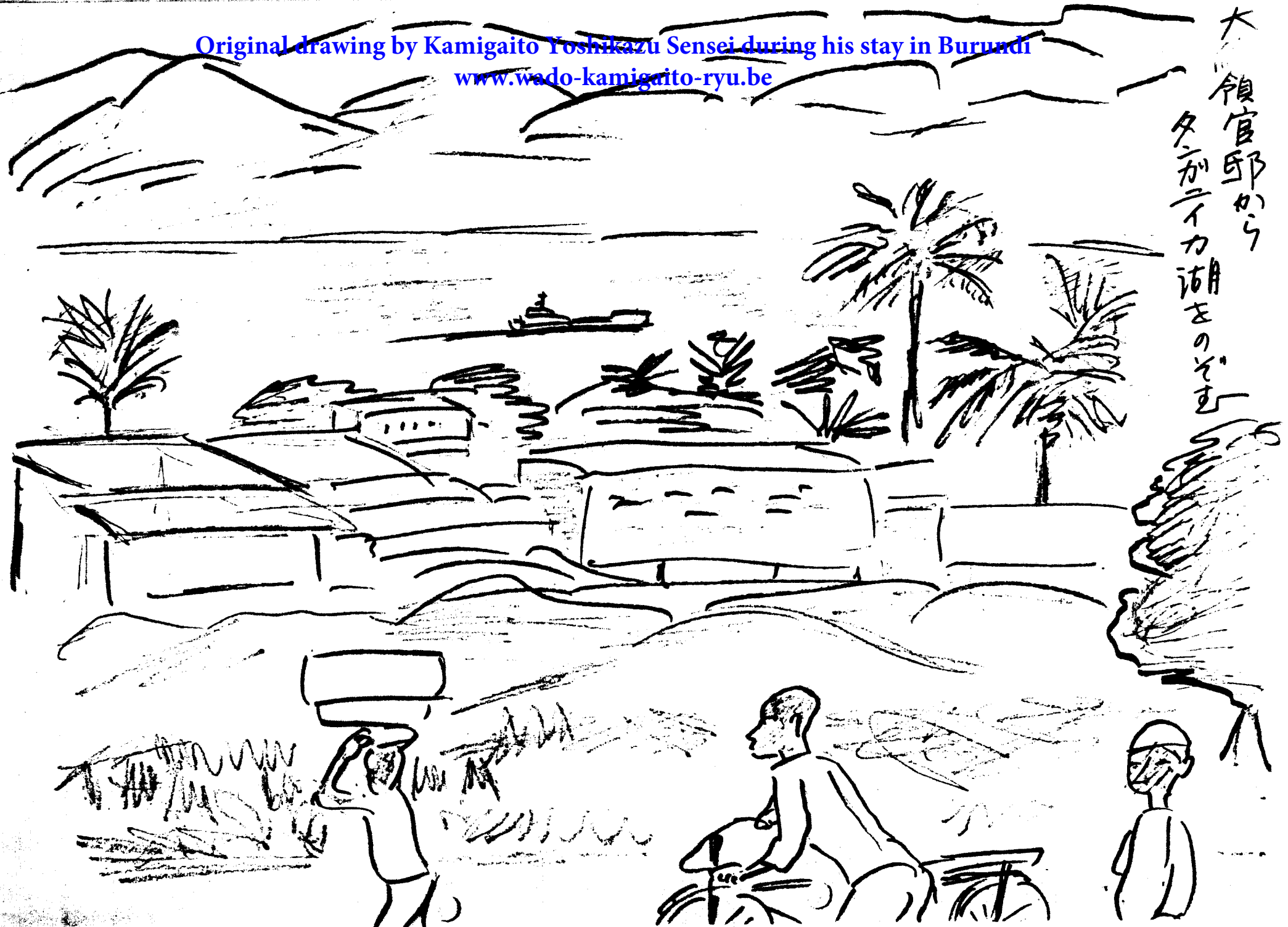
Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

レストラン
グレンティ
ハラス
花いゆる
ギリシャ

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

大領官邸から
タカナイカ湖までのぞむ

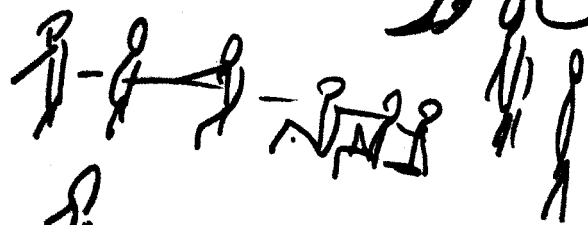
7

12)

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

夕加力湖
網漁

(17)

ヤギのスケッチ

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

18

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

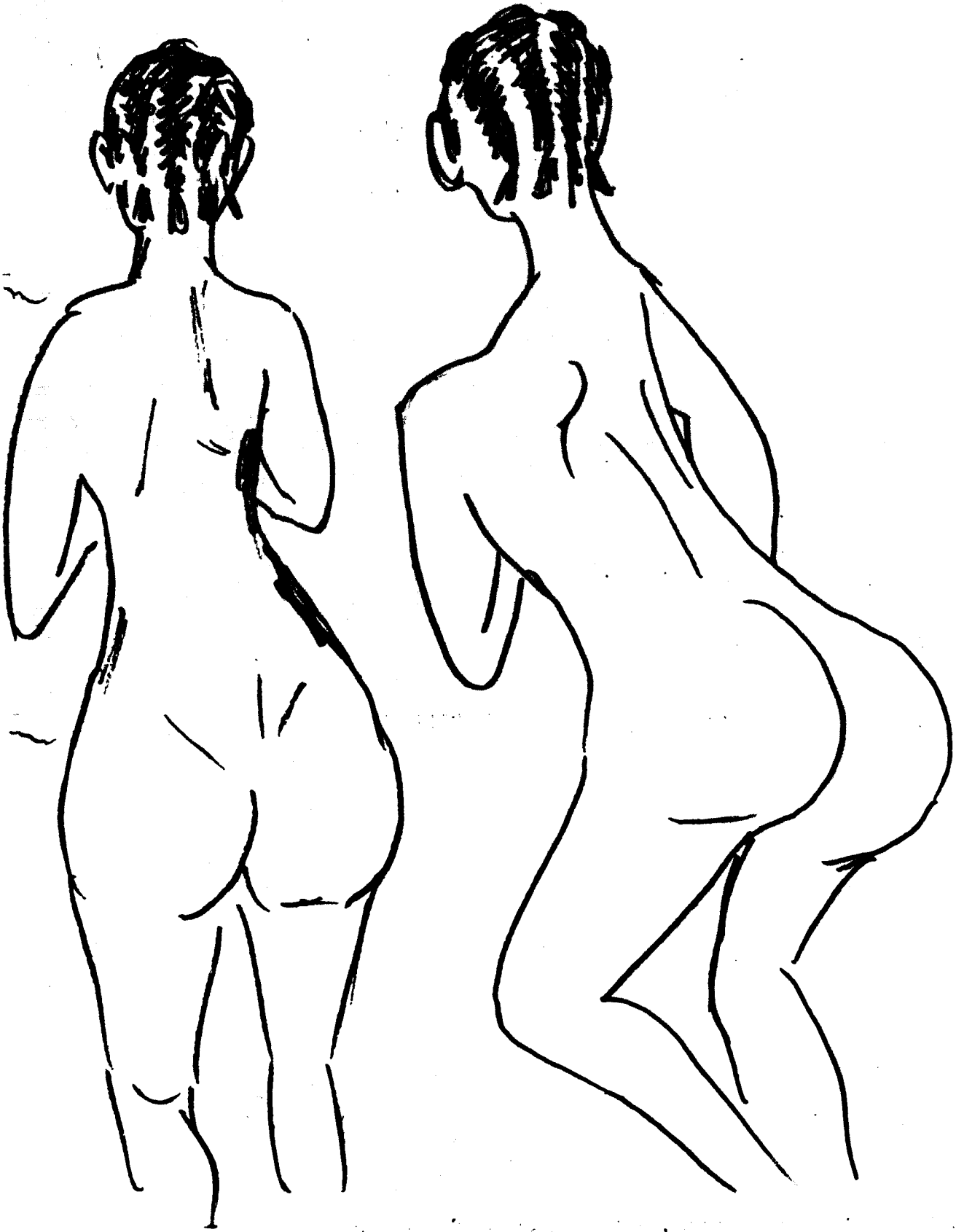
街で出会った美人 (● 1297人 と 9人)

母と娘

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

Handwritten signature or text, possibly reading 'Kamigaito'.

Original drawing by Kamigaito Yoshikazu Sensei during his stay in Burundi
www.wado-kamigaito-ryu.be

バナナ

ココナツ